

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΦΥΣΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ
Τρισέλιδες εργασίες που παρουσιάστηκαν κατά το
19^ο Διεθνές Συνέδριο Φυσικής Αγωγής & Αθλητισμού

HISTORY OF PHYSICAL EDUCATION
Short papers presented during the
19th International Congress of Physical Education and Sport

Επιμέλεια Ύλης & Υπεύθυνη Επιστημονικών Εργασιών:

Τσίτσικαρη Ε.

Manuscripts & Content Administration:

E. Tsitskari

Υπεύθυνος Ανάρτησης Εργασιών & Διαχείρισης του Ιστοχώρου

Βερναδάκης Ν.

Webmaster:

N. Vernadakis

ΠΡΑΚΤΙΚΑ 19ου ΔΣΦΑ
PROCEEDINGS 19th ICPES

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ – CONTENTS

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΦΥΣΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ – HISTORY OF PHYSICAL EDUCATION

1.

Καμέας Ν., Αλμπανίδης Ε., Καρακατσάνης Π., Πολλάτου Ε.

FRIEDRICH VILHELM NIETZSCHE, «Ο ΑΓΩΝ ΣΤΟΝ ΟΜΗΡΟ»: ΤΑ ΑΙΤΙΑ ΤΟΥ ΔΙΑΡΚΟΥΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΟΜΗΡΙΚΗ ΕΠΟΧΗ. ΜΙΑ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

N. Kameas, E. Albanidis, P. Karakatsanis, E. Pollatou

FRIEDRICH VILHELM NIETZSCHE, "CONTEST IN HOMER": THE CAUSES OF THE PERPETUAL CONTEST OF THE GREEKS DURING THE HOMERIC ERA. A PHILOSOPHICAL APPROACH

2.

Σαμαρά Α., Αλμπανίδης Ε.

Η ΑΓΩΝΙΣΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΚΑΙ Η ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΤΩΝ ΠΑΙΔΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΑΙ ΡΩΜΑΪΚΗ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ

A. Samara, E. Albanidis

THE AGONISTIC ATTENDANCE AND PREPARATION OF CHILDREN ATHLETES IN GREEK AND ROMAN ANTIQUITY

3.

Γιαννακόπουλος Α., Αλμπανίδης Ε.

ΤΟ ΣΩΜΑ ΕΛΛΗΝΩΝ ΑΛΚΙΜΩΝ (Σ.Ε.Α.) ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΤΗΣ ΔΙΚΤΑΤΟΡΙΑΣ (1967-1974)

A. Giannakopoulos, E. Albanidis

ΠΡΑΚΤΙΚΑ 19ου ΔΣΦΑ
PROCEEDINGS 19th ICPEPES

**FRIEDRICH VILHELM NIETZSCHE, «Ο ΑΓΩΝ ΣΤΟΝ ΟΜΗΡΟ»: ΤΑ ΑΙΤΙΑ ΤΟΥ ΔΙΑΡΚΟΥΣ
ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΟΜΗΡΙΚΗ ΕΠΟΧΗ. ΜΙΑ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ**

Καμέας Ν., Αλμπανίδης Ε., Καρακατσάνης Π., Πολλάτου Ε.

Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Περίληψη

Σύμφωνα με το Γερμανό φιλόσοφο Φρειδερίκο Νίτσε(1844-1900), η αγωνιστική δράση των Ελλήνων, κατά την ομηρική περίοδο(8^{ος} αιώνας π. Χ), υπήρξε αφενός, το πρότυπο λειτουργίας του ανταγωνισμού για τον αρχαίο ελληνικό κόσμο, ενώ αφετέρου, προτείνεται από τον ίδιο το στοχαστή, ως η διηλεκώς σημαίνουσα φιλοσοφική δυνατότητα κατανόησης, ανάλυσης και ερμηνείας των αιτιών κινητοποίησης και συμμετοχής-εμπλοκής των ατόμων σε εκδηλώσεις αγωνίζεσθαι και ανταγωνίζεσθαι. Η μελέτη της θεωρίας του Νίτσε για τον ανταγωνισμό ευρύτερα, αλλά και ειδικότερα σε σχέση με τον αθλητισμό και την παιδεία, αποτέλεσε το σκοπό της παρούσας εργασίας. Ο Νίτσε, θεώρησε, πως οι Έλληνες λειτουργώντας διαισθητικά, αξιολόγησαν κατάλληλα την αναγκαιότητα δημιουργικής εκτόνωσης των ακραία επιθετικών και καταστροφικών τους ενστικτών, γεγονός, που τους οδήγησε στο διαρκή, εντός ορίων, ανταγωνισμό, σε κάθε μορφή των δραστηριοτήτων τους: στον αθλητισμό, στην παιδεία, στην τέχνη, στην πολιτική, στην καθημερινότητα. Πρόκειται για μια φυσική διεργασία μετουσίωσης των σκαιών ενστικτικών δυνάμεων που διατρέχουν την ανθρώπινη ύπαρξη, σε πράξεις δημιουργίας, οι οποίες, κατά το Νίτσε, έχουν απολύτως ένα και μοναδικό απώτατο σκοπό: την προώθηση του πνεύματος σε ανώτερα επίπεδα του πραγματικού · στη σφαίρα της μεγαλοφυΐας.

Λέξεις κλειδιά: Ένστικτα, Αγωνίζεσθαι, Μεγαλοφυΐα.

Καμέας Νικόλαος

Διεύθυνση: Γρηγορίου Ξενοπούλου 21, Τ.Κ 54645, Θεσσαλονίκη.

Τηλ: 6948271941, 2310 819033.

e-mail: nkameas@gmail.com

**FRIEDRICH VILHELM NIETZSCHE, "CONTEST IN HOMER": THE CAUSES OF THE PERPETUAL
CONTEST OF THE GREEKS DURING THE HOMERIC ERA. A PHILOSOPHICAL APPROACH**

N. Kameas, E. Albanidis, P. Karakatsanis, E. Pollatou

Democritus University of Thrace, University of Thessaly

Abstract

According to the German philosopher Friedrich Nietzsche the action of contesting of the Greeks during the Homeric period (8th century b. C), was on one hand, the origin of the function of competition for the ancient Greek world, whereas, on the other, it is proposed by the thinker himself, as the perpetually meaningful philosophical potential of understanding, analyzing and interpreting the causes of people's mobilization and taking part-being involved in manifestations of contesting and competing. The study of Nietzsche's theory on competition widely as well as more specifically in relation to athletics and education comprised the aim of the present study. Nietzsche considered that the Greeks functioning intuitively, evaluated appropriately the necessity of the creative release of their extremely aggressive and catastrophic instincts, a fact which lead them to the continuous, within limits competition, in every aspect of their actions: in athletics, education, art, politics and everyday life. It is all about a natural process of transubstantiation the gloomy instinctive powers which run through the human existence, into actions of creation, which, according to Nietzsche, have one and only uppermost aim: the promotion of the spirit in higher levels of the real: in the sphere of the genius.

Key words: Instincts, Contesting, Genius.

Nikolaos

Kameas

Address: Grigoriou Xenopoulou 21, 54645, Thessaloniki.

Telephone number: 0030 6948271941, 0030 2310819033.

e-mail: nkameas @ gmail.com

FRIEDRICH VILHELM NIETZSCHE, «Ο ΑΓΩΝ ΣΤΟΝ ΟΜΗΡΟ»: ΤΑ ΑΙΤΙΑ ΤΟΥ ΔΙΑΡΚΟΥΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΟΜΗΡΙΚΗ ΕΠΟΧΗ. ΜΙΑ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Η πρωταρχική μορφή ανταγωνισμού, που ορίζει σύμπασα την ύπαρξη, παρουσιάζεται ευκρινώς, από τον αρχαίο Έλληνα φιλόσοφο Ηράκλειτο (6^{ος} αιώνας π. Χ), στο παρακάτω κοσμολογικό απόσπασμά του: «Πόλεμος πάντων μὲν πατήρ ἐστὶ... εἰ δέναί δέ χρη τὸν πόλεμον ἐόντα ξυνόν, και δίκην ἔριν, και γιγνόμενα πάντα κατ' ἔριν και χρεών» (Ο πόλεμος είναι πατέρας όλων... πρέπει να ξέρουμε ότι ο πόλεμος είναι κοινό φαινόμενο και το δίκιο σημαίνει ανταγωνισμό και ότι όλα συμβαίνουν σύμφωνα με τον ανταγωνισμό και την αναγκαιότητα).ⁱ

Κατά τον Ηράκλειτο λοιπόν, ο ανταγωνισμός διέπει καθολικά και καταλυτικά το ανθρώπινο γίγνεσθαι.ⁱⁱ Ο Νίτσε, όντας λάτρης της προσωκρατικής φιλοσοφίας (6^{ος} αιώνας έως και τα μέσα του 5^{ου} αιώνα)ⁱⁱⁱ και δη του Ηράκλειτου,^{iv} θεωρεί και ο ίδιος τον ανταγωνισμό ως μια αιώνια κοσμική αρχή.^v Η διαμάχη των αντιθέτων στη φύση (φως- σκοτάδι, θερμό-ψυχρό κ. λ. π) - σύνθητες φιλοσοφικό σχήμα της προσωκρατικής περιόδου- μορφοποιείται στο Νίτσε σε ανταγωνισμό μεταξύ του καταστροφικού στοιχείου με το δημιουργικό,^{vi} αλλά και υπερβαίνεται, με τη δυνατότητα αρμονικής συνύπαρξης των εκ διαμέτρου αντιθετικών στοιχείων, εντός ορίων, τόσο στην τέχνη,^{vii} όσο και στον αγώνα.^{viii}

Η αρχέγονη φυσική πάλη ανάμεσα στη γένεση και στον όλεθρο, αντανακλάται και ενυπάρχει στον άνθρωπο - ο οποίος άλλωστε αποτελεί επι-μέρους της ολότητας της ύπαρξης - ως πολεμικό ένστικτο. Πρόκειται για την έμφυτη ορμή που οδηγεί τα άτομα πρωτογενώς, σε ανεξέλεγκτες συγκρούσεις χωρίς μέτρο, επί της ουσίας στην καταστροφή.^{ix} Η φύση όμως, παρέχει στον άνθρωπο και μία άλλη, μια δημιουργική δυνατότητα μετα-μόρφωσης αυτής της ολέθριας τάσης. Όταν λοιπόν, το ένστικτο του πολέμου, δεν εκτονώνεται πρωτόγονα και βίαια στη μάχη, οι άνθρωποι, όπως υποστηρίζει ο Νίτσε, νιώθουν την ενδότερη ανάγκη ή αλλιώς-μιλώντας με όρους ψυχολογίας-«ωθούνται» ασυνείδητα, να δημιουργήσουν κράτος.^x

Η μετάπλαση των ακραίων επιθετικών ενστίκτων του ατόμου, σε τάση για διαμόρφωση κράτους, σύμφωνα με το Νίτσε, δεν αποτελεί απλώς ένα φυσικό «ομοιοστατικό» μηχανισμό. Σκοπός της φύσης είναι κατ' αρχήν, όλη η ενέργεια, η οποία επρόκειτο να δαπανηθεί σε φοβερές πράξεις θανάτου μέσα στον πόλεμο, να διοχετευθεί εντός της κοινωνίας,^{xi} σε αδιάκοπες αγωνιστικές-ανταγωνιστικές δράσεις μεταξύ των ανθρώπων-στα πλαίσια πάντοτε του ορθού μέτρου-^{xii} με απώτατη στόχευση τη δημιουργία μεγαλοφυϊών.^{xiii}

Ο Νίτσε λοιπόν θεώρησε, πως οι Έλληνες της εποχής του Ομήρου, διαισθανόμενοι την αναγκαιότητα και τη σπουδαιότητα του αγώνα για την οντολογική τους υπόσταση, αναγνώρισαν το ενστικτικό δυναμικό τους, το αξιολόγησαν^{xiv} και το αξιοποίησαν ανάλογα.^{xv} Έτσι, κατάφεραν να κατευθύνουν τελικά, ελεγχόμενα, αυτή την τεράστια δύναμη της εγγενούς ορμής για πόλεμο σε πεδία δημιουργικής εκφόρτισης, όπως είναι ο αθλητισμός^{xvi} και η παιδεία.^{xvii}

Μιλώντας λοιπόν για την κατά Νίτσε λειτουργία του αγώνα, εννοούμε ουσιαστικά, μια διεργασία μορφικής^{xviii} μετουσίωσης του καταστροφικού ενστίκτου,^{xix} κατά την οποία, η έμφυτη τάση για πόλεμο, τίθεται «χαλιναγωγούμενη» εντός συγκεκριμένων ορίων, επιτυγχάνοντας τοιουτοτρόπως τον περιορισμό της ολέθριας ενστικτώδους διάστασης του ατόμου, ενώ ταυτόχρονα, αξιοποιείται ενεργοποιούμενο, όλο το ορμήμεφυτο σθένος της ανθρώπινης ύπαρξης.^{xx} Έτσι, διαμορφώνεται μια προνομιακή οντολογική συνθήκη, εντός της οποίας είναι δυνατή η δημιουργική εξέλιξη του ατόμου, που οδηγεί εν τέλει στην άνοδο του πνεύματος^{xxi} στο

επίπεδο των μεγαλοφυϊών.^{xxii} Για το Νίτσε, τόσο ο χώρος του αθλητισμού,^{xxiii} όσο και αυτός της τέχνης^{xxiv} παρέχουν τα εχέγγυα^{xxv} για μια «ιερή» πορεία *καθάρσεως*,^{xxvi} όπου ο άνθρωπος δύναται να έρθει αντιμέτωπος με το σύμφυτο πάθος του, να το βιώσει με τρόπο καλλιτεχνικό, δίδοντας του τη μορφή της κίνησης, του ρυθμού, αλλά και του λόγου, καταφέροντας έτσι, να δώσει μια εκτονωτική-λυτρωτική διέξοδο στο ψυχικό του άγχος. Με βάση τα παραπάνω, είναι δυνατή η υπέρβαση της υπαρξιακής-ατομικής στενότητας και το άνοιγμα διαύλων επικοινωνίας του ανθρώπου με το άπειρο και το θείο.^{xxvii} Σε συνέχεια των προαναφερθέντων, στον αγώνα εντός της αληθινής παιδείας, μπορεί το άτομο να επιτύχει την αυτο-γνωσιακή του τελείωση,^{xxviii} να αποκτήσει εμπειρία του αυθεντικού-ενδότερου εαυτού του,^{xxix} με συνέπεια την πνευματική του ανάταξη και ανέλιξη.^{xxx} Γίνεται λοιπόν κατανοητό, πως και στην παιδεία, κατά το Νίτσε, η βασική επιδίωξη είναι η δημιουργία ατόμων με υψηλές οντολογικές προδιαγραφές.^{xxxi} Πρόκειται για ένα στόχο-την παραγωγή μεγαλοφυϊών-ο οποίος μπορεί να επιτευχθεί μόνο μέσα από την αδιάκοπη αγωνιστική αλληλεπίδραση μεταξύ των μαθητών, αλλά και τον αντίστοιχο ανταγωνισμό ανάμεσα στους δασκάλους τους.^{xxxii} Έτσι, μπορεί να διασφαλιστεί, μέσω του ακατάπαυστου αγωνίζεσθαι, η άνοδος του πνεύματος προς ανώτερα στρώματα.

Εν κατακλείδι θα λέγαμε, πως οι βαθύτερες αιτίες, που σύμφωνα με το Νίτσε ωθούν τα άτομα στον ανταγωνισμό, εδράζονται στο φυσικό πεδίο των ενστίκτων^{xxxiii} και συγκεκριμένα στην ορμώμενη τάση για πόλεμο και καταστροφή. Η πρωτόγονη αυτή ενόρμηση για το ολέθριο, είτε εκδηλώνεται άμετρα μέσα στη μάχη, είτε, εντός του κράτους, ορίζεται μορφικά μέσα στα όρια των ανταγωνιστικών δραστηριοτήτων μεταξύ ατόμων ή ομάδων. Ο αγώνας λοιπόν, λειτουργεί, ως ένα πεδίο περιορισμού-εκφόρτισης του πάθους της ακραίας επιθετικότητας, θέτοντας το (το πάθος), ελεγχόμενα, στα πλαίσια συγκεκριμένων δημιουργικών δραστηριοτήτων. Σκοπός της δράσης του ανταγωνισμού, είναι να οδηγήσει τα άτομα - κατά τα πρότυπα της αρχαίας Ελλάδας - σε πράξεις και έργα, που προωθούν το ανθρώπινο πνεύμα, όπως συμβαίνει στα πεδία του αθλητισμού και της παιδείας, ώστε να επιτευχθεί η αληθινή αποστολή του αγώνα γένεση της μεγαλοφυϊας.

Για το Νίτσε, οι Έλληνες, αποτέλεσαν «τον πιο ανθρώπινο λαό της αρχαιότητας», γιατί αναγνώρισαν την αξία των ενστίκτων και ακολούθησαν με ξεχωριστό τρόπο τα κελεύσματα της φύσης. Έτσι, το παράδειγμά τους, όσον αφορά τον ανταγωνισμό, υπερβαίνει την παροδική χρονικότητα και αναδεικνύεται πρότυπο στο διηνεκές.

Η ΑΓΩΝΙΣΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΚΑΙ Η ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΤΩΝ ΠΑΙΔΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΑΙ ΡΩΜΑΪΚΗ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ

Σαμαρά Α., Αλμπανίδης Ε.
Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης

Περίληψη

Το παρόν άρθρο αποτελεί τμήμα μελέτης σκοπός της οποίας είναι να διερευνηθούν ζητήματα που αφορούν εν γένει στην παρουσία των παιδών στους αγώνες. Η σειρά εισαγωγής των παιδικών αγωνισμάτων στο ολυμπιακό αγωνιστικό πρόγραμμα (στάδιος δρόμος, πάλη, πυγμή, παγκράτιο) δεν είναι επιβεβαιωμένη ενώ έχουν προταθεί διάφορες απόψεις αναφορικά με την καθιέρωση των αγωνισμάτων της κατηγορίας των παιδών τον 7^ο αι. π.Χ.. Οι κριτές βρέθηκαν σύντομα αντιμέτωποι με το ζήτημα των κριτηρίων της κατάταξης των αθλητών στην κατηγορία των παιδών: οι Ελλανοδίκες είχαν την ευχέρεια στο να επιτρέπουν ή να απαγορεύουν τη συμμετοχή στους αγώνες, βασιζόνταν δε σε μεγάλο βαθμό στη σωματική κατασκευή. Το ερώτημα σχετικά με τις ηλικίες οι οποίες οριοθετούσαν την παιδική αγωνιστική κατηγορία στην Ολυμπία παραμένει ανοιχτό για συζήτηση και υπολογισμούς με πιθανότερη, μάλλον, άποψη τα όρια 12-17. Στα Πύθια φιλοξενούνταν άνδρες και παίδες αθλητές. Στα Ίσθμια και τα Νέμεα συμμετείχαν άνδρες (20+), παίδες (12-16) και αγένειοι (16-20) αθλητές. Κατά διαφορετική άποψη, στα Ίσθμια και τα Νέμεα στην κατηγορία των παιδών αγωνίζονταν αθλητές 12-14 ετών και σε αυτή των αγένειων 15-17 ετών. Παρουσία παιδών αθλητών, βέβαια, μαρτυρείται και σε τοπικούς αγώνες όπως τα Παναθήναια και τα Θησεΐα (παίδες πρώτης, δεύτερης, τρίτης ηλικίας). Η ηλικιακή κατηγοριοποίηση στην ελληνιστική περίοδο και τους αυτοκρατορικούς χρόνους ήταν η ίδια ενώ υπάρχουν συνεχείς αναφορές σε παίδες, αγένειους και άνδρες. Η αθλητική εξειδίκευση επικρίθηκε δριμύτατα από παιδαγωγούς και φιλοσόφους: ο Αριστοτέλης είναι εναντίον όσων επιβάλλονται στα παιδιά για αύξηση της αθλητικής επίδοσης γιατί έτσι εμποδίζεται η φυσιολογική ανάπτυξη του σώματος μόνον μετά την εφηβεία μπορεί να συμπληρωθεί η αθλητική εξειδίκευση. Υπεύθυνοι για την προετοιμασία των παιδών αθλητών ήταν ο παιδοτρίβης και ο γυμναστής.

Λέξεις κλειδιά: παίδες, αγένειοι, άνδρες

Σαμαρά Αικατερίνη

Διεύθυνση: ΤΕΦΑΑ, Δ.Π.Θ., Πανεπιστημιούπολη Κομοτηνής, Τ.Κ. 69100

Τηλ.: 2531039735

e-mail: katniksam@yahoo.gr

THE AGONISTIC ATTENDANCE AND PREPARATION OF CHILDREN ATHLETES IN GREEK AND ROMAN ANTIQUITY

A. Samara, E. Albanidis
Democritus University of Thrace

Abstract

The present article is part of a study aimed to enlighten issues concerning the presence of boys in ancient games. The exact order of input of children's category in the Olympic competition program (stage running, wrestling, boxing, pankration) is not confirmed. Different opinions have been expressed concerning the reasons of establishing the events of the boys' category in the 7th century B.C.. The judges were soon confronted with the question of the criteria for the classification of athletes in the category of children: Hellanodikai had the power to authorize or prohibit the participation in the games, based largely on physical construction. The question of the ages which demarcated the children's category at Olympia remains a matter open for discussion

and calculations, most likely the limits were 12-17. In the Pythian Games *men* and *boys* athletes participated whereas in Isthmia and Nemea *men* (20+), *children* (12-16) and *ageneioi* (beardless) (16-20) athletes were involved. According to different opinions, in the Isthmian and Nemean games, in the category of boys participated athletes 12-14 years of age and in that of beardless 15-17 years. Presence of children athletes, however, is testified in local races such as the Panathenaic festival and Theseia (boys of first, second, third age). In the Hellenistic and Imperial era the age classification was the same as there are constant references to children, beardless and men. Athletic specialization was harshly criticized by educators and philosophers: Aristotle is against what is prescribed to children in order to increase athletic performance because it prevents normal development of the body; only after puberty athletic skills can be completed. Those responsible for preparation of the boys athletes were the *paidotrivis* and the *gymnastis*.

Key words: children, beardless, men

Samara Aikaterini

Address: Department of Physical Education and Sport, Democritus University of Thrace, University Campus, Komotini, 69100

Telephone number: 0030 25310 39735

e-mail: katniksam@yahoo.gr

Η ΑΓΩΝΙΣΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΚΑΙ Η ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΤΩΝ ΠΑΙΔΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΑΙ ΡΩΜΑΪΚΗ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ

Εισαγωγή

Το φαινόμενο της καθιέρωσης των αγωνισμάτων της κατηγορίας των παιδών τον 7^ο αι. π.Χ. πρέπει μάλλον να ερμηνευτεί στο ιστορικό και πολιτικό πλαίσιο της εποχής και τον σαφώς αριστοκρατικό χαρακτήρα και προσανατολισμό της αρχαϊκής κοινωνίας. Η σειρά εισαγωγής των παιδικών αγωνισμάτων στο Ολυμπιακό αγωνιστικό πρόγραμμα δεν είναι επιβεβαιωμένη (37^η Ολυμπιάδα, 632 π.Χ.: στάδιος δρόμος και πάλη παιδών, 38^η, 628 π.Χ.: πένταθλον παιδών (άπαξ), 41^η, 616 π.Χ.: πυγμαχία παιδών, 145^η, 200 π.Χ.: παγκράτιο παιδών).

Το ζήτημα της κατάταξης

Με την εμφάνιση των παιδών αθλητών στους Ολυμπιακούς αγώνες, οι κριτές βρέθηκαν αντιμέτωποι με το περίπλοκο πρόβλημα της κατάταξης των αθλητών στην κατηγορία των παιδών. Οι Ελλανοδίκες, όπως και οι άνθρωποι του δήμου στις επιμέρους πόλεις καταχωρίζοντας τους νέους στους πολίτες, βασίζονταν σε μεγάλο βαθμό στην εμφάνιση.^{xxxiv} Το δικαίωμα κατάταξης στην παιδική –αθλητικά- ηλικία, έτυχε αμφιβολίας και αμφισβήτησης από την αρχαιότητα.^{xxxv} Το ερώτημα σχετικά με τις ηλικίες οι οποίες οριοθετούσαν την παιδική αγωνιστική κατηγορία στην Ολυμπία παραμένει ανοιχτό για συζήτηση και υπολογισμούς εφόσον ακριβείς προσδιορισμοί ηλικίας στις πρωτότυπες πηγές για τα παιδιά αθλητές είναι πολύ σπάνιοι.^{xxxvi} Η απάντηση είναι κάθε άλλο παρά αυτονόητη, εφόσον μάλιστα στην εξέλιξη της ιστορίας η έναρξη της εφηβείας συμβαίνει σε διαφορετικές ηλικίες στις ζωές των νέων ανθρώπων.^{xxxvii} Ένα κριτήριο για την παραμονή στην κατηγορία των παιδών ήταν το ύψος^{xxxviii} ενώ για τα επιπλέον κριτήρια μπορούν μόνο υποθέσεις να γίνουν. Εθεωρείτο, ίσως, σημάδι του τέλους της παιδικής ηλικίας η εμφάνιση τριχοφυΐας στα γεννητικά όργανα (ήβη).^{xxxix} Η αρχή της ηλικίας κατά την οποία θα μπορούσε ένα αγόρι να αγωνιστεί στην κατηγορία των παιδών ήταν, κατά έτερη άποψη, όταν όλα τα παιδικά δόντια είχαν πέσει, εμφανιζόταν ο δεύτερος γομφίος και παγιωνόταν η ανάπτυξη των μόνιμων δοντιών.^{xl} Ο Nigel B. Crowther^{xli} υπολογίζοντας την παιδική αγωνιστική ηλικία με βάση τις σχετικές αναφορές του Πausανία^{xlii} και του Αριστοτέλη^{xliii} συμπεραίνει πως οι αθλητές μπορούσαν να λάβουν μέρος στους αγώνες των παιδών στην Ολυμπία στα δώδεκα αλλά αποκλείονταν στην ηλικία των δεκαοχτώ. Οι Ελλανοδίκες, σε κάθε περίπτωση, μπορούσαν να αποκλείσουν κάποιον ο

οποίος λόγω σωματικής διάπλασης φαινόταν ανώριμος να αγωνιστεί. Οι Ν.Ε. Gardiner, Η. Harris, J. Ebert υποστηρίζουν πως τα όρια ηλικίας για τους παίδες στην Ολυμπία ήταν από 17-19.^{xliiv} Στα Πύθια αγωνίζονταν άνδρες και παίδες αθλητές. Υπάρχει δυσκολία στο να καταλήξουμε στις ηλικίες που οριοθετούσαν την παιδική αγωνιστική ηλικία εφόσον δε σώζεται μέχρι σήμερα κατάλογος Πυθιονικών.^{xliv} Στα Ίσθμια και τα Νέμεα συμμετείχαν άνδρες αθλητές ηλικίας 20+, παίδες 12-16 κι αγένειοι 16-20.^{xlvi} Κατά διαφορετική άποψη, στα Ίσθμια και τα Νέμεα στην κατηγορία των παιδών αγωνίζονταν αθλητές 12-14 ετών και σε αυτή των αγένειων 15-17 ετών.^{xlvii} Σύμφωνα με τους W. Appel & Th. Klee^{xlviii} ο διαχωρισμός γινόταν ως εξής: *παίδες πυθικοί* από 12 έως 14 ετών/ *παίδες Ισθμικοί* από 14 έως 17 ετών/ *αγένειοι* από 17 έως 20 ετών και στη συνέχεια *άνδρες*. Το καταληκτικό σε κάθε περίπτωση κριτήριο για την κατηγοριοποίηση των παιδών αθλητών δεν ήταν η ηλικία τους αλλά η σωματική τους ανάπτυξη.

Από τον 3^ο αι. π.Χ. περίπου η κατηγορία των παιδών διαφοροποιήθηκε σημαντικά και έτσι συναντάμε τους *παίδες της πρώτης ηλικίας, της δεύτερας ηλικίας και της τρίτης/ παίδες νεωτέρους και παίδες πρεσβυτέρους/ παίδες πυθικούς, παίδες ισθμικούς, παίδες της Α' ηλικίας παίδες της Β' ηλικίας /παίδες της Γ' ηλικίας/ παίδες εκ πάντων*.^{xlix} Κατά τους αυτοκρατορικούς χρόνους διοργανώνονται πολλοί αγώνες σε όλο τον τότε γνωστό κόσμο¹ στους οποίους μαρτυρείται η κατηγορία των παιδών.

Κατά τη διάρκεια της αγωνιστικής προετοιμασίας και των αγώνων οι Έλληνες κατέβαλλαν σοβαρές προσπάθειες να προστατέψουν τα παιδιά από τραυματισμούς. Οι προφυλάξεις δεν είχαν να κάνουν μόνο με την προστασία των νεαρών αθλητών αλλά και με την αποθάρρυνση της πρώιμης εντατικής ενασχόλησης με τον αθλητισμό. Ο Πλάτωνⁱⁱ και ο Αριστοτέληςⁱⁱⁱ θεωρούν ότι η γυμναστική είναι απαραίτητη στην παιδική ηλικία και πρέπει να αρχίζει πολύ νωρίς, τότε που η αύξηση του σώματος είναι αλματώδης. Η εξειδικευμένη όμως αθλητική ενασχόληση κατά την άποψη του Αριστοτέλη ταυτιζόταν με την εργασία γι' αυτό και ήταν ανάξια για ελεύθερους πολίτες, αφού όσοι ασχολούνταν αποκλειστικά με τον αθλητισμό ήταν επόμενο να αδιαφορούν για τα κοινά και γίνονταν άχρηστοι για την πόληⁱⁱⁱⁱ

Η προπόνηση, η ανάδειξη και η αθλητική επιτυχία ενός παιδα- αθλητή ασφαλώς ήταν δαπανηρή υπόθεση, Στην Αθήνα του 5ου αι. π.Χ. οι (νικητές) αθλητές προέρχονταν από την τάξη των αριστοκρατών ενώ τον 4ο αι. π.Χ. η αριστοκρατία εξακολουθεί να ταυτίζεται με την αθλητική επιτυχία παρά τις εξαιρέσεις που επιβεβαιώνουν τον κανόνα. Στην Ελληνιστική εποχή οι δαπάνες περνούν από την οικογένεια στην πόλη και τους βασιλείς. Στη Ρωμαϊκή περίοδο το ρόλο των πατρώνων έπαιζαν οι αθλητικές συντεχνίες.

Παίδες ολυμπιονίκες

Μελετώντας, τώρα, τον κατάλογο των ολυμπιονικών στην κατηγορία των παιδών, με την επισήμανση ότι το αρχείο των ολυμπιονικών^{liv} είναι ελλιπές και επομένως κάποιοι νικητές δεν καταγράφηκαν, μπορούμε να εξάγουμε ενδιαφέροντα στοιχεία. Ο πρώτος αθλητής για τον οποίο γνωρίζουμε πως στέφθηκε νικητής στην Ολυμπία και μάλιστα στο αγώνισμα του σταδίου δρόμου ήταν ο Πολυνείκης (ή Πολυνίκης) από την Πελοπόννησο το 632 π. Χ. ενώ για τον τελευταίο παίδα ολυμπιονίκη της αρχαιότητας δε γνωρίζουμε ούτε το όνομά του ούτε τον τόπο προέλευσής του παρά μόνο ότι αγωνίστηκε (και κέρδισε) στον στάδιο δρόμο το 205 μ.Χ.. Με άλλα λόγια, η αγωνιστική παρουσία των παιδιών στην Ολυμπία τεκμαίρεται για χίλια σχεδόν χρόνια. Όσον αφορά στη γεωγραφική προέλευση των παιδιών αυτών, παρατηρούμε πως πενήντα εννέα (59) από αυτά προέρχονται από την Πελοπόννησο, δεκαέξι (16) από τη Μ. Ασία, πέντε (5) από τη Ν. Ιταλία, επτά (7) από νησιά του Αιγαίου, τρεις (3) από νησιά του Ιονίου, ένας (1) από τη Θράκη, πέντε (5) από την κεντρική Ελλάδα, τρεις (3) από την Αίγινα, ένας (1) από τη Μακεδονία, τρεις (3) από την Αθήνα, δύο (2) από την Αίγυπτο/Λιβύη, ένας (1) από την Κρήτη ενώ εννιά (9) είναι αγνώστου προελεύσεως. Αξίζει, επίσης, να προστεθεί ότι μεταξύ των παιδών ολυμπιονικών ένας μόνο αναδείχθηκε *περιοδονίκης* (κέρδισε, δηλαδή, νίκη στα Ολύμπια, Ίσθμια, Πύθια και Νέμεα), ο Μόσχος Κολοφώνιος στο αγώνισμα της Πυγμής.^{lv}

Προκειμένου, βέβαια, οι παίδες αθλητές να μπορούν να αγωνίζονται στους αγώνες, προηγείτο αρκετή προσπάθεια η οποία απαιτούσε τη σχετική προπόνηση και προετοιμασία, με

πρώτο βήμα την επιλογή των ονομαζόμενων (σήμερα) ταλέντων.^{iv} Υπεύθυνοι για την προετοιμασία των παιδων αθλητών ήταν ο παιδοτρίβης και ο γυμναστής.

Συμπέρασμα

Ανακεφαλαιώνοντας, υπάρχει δυσκολία στη διατύπωση καθολικών συμπερασμάτων όσον αφορά στην αγωνιστική παρουσία και την αθλητική προετοιμασία των παιδων στην Ελληνική και Ρωμαϊκή αρχαιότητα. Πρέπει, μάλλον, να υπολογίζουμε ότι σε διαφορετικές εποχές και πόλεις ίσχυαν διαφορετικοί διαχωρισμοί και προϋποθέσεις εφόσον, μάλιστα, πρόκειται για διάστημα πολλών αιώνων (7^{ος} αι. π.Χ. -3^{ος} αι. μ.Χ.).

ΠΡΑΚΤΙΚΑ 19ου ΔΣΦΑ
PROCEEDINGS 19th ICPES

ΤΟ ΣΩΜΑ ΕΛΛΗΝΩΝ ΑΛΚΙΜΩΝ (Σ.Ε.Α.) ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΤΗΣ ΔΙΚΤΑΤΟΡΙΑΣ (1967-1974)

Γιαννακόπουλος Α., Αλμπανίδης Ε.

Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, Τμήμα Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού, 69100 Κομοτηνή

Περίληψη

Σκοπός της έρευνας ήταν η συλλογή και επεξεργασία στοιχείων σχετικά με τα Σ.Ε.Α. κατά τη διάρκεια της δικτατορίας (1967-74). Πιο συγκεκριμένα θα διερευνηθεί ο σκοπός και οι δραστηριότητες των Σ.Ε.Α. και αν υλοποιούνταν οι στόχοι του καθεστώτος μέσω των οργανώσεων αυτών. Ως πηγές χρησιμοποιήθηκαν έντυπα από το αρχείο του Ίωνα Ιωαννίδη, έντυπα από το αρχείο Ε.Λ.Ι.Α. (Ελληνικό Λογοτεχνικό και Ιστορικό Αρχείο), ετήσιες εκδόσεις – περιοδικά του ΣΕΓΑΣ, η σειρά των περιοδικών της εποχής «Αθλητισμός και νιάτα», περιοδικά νομαρχιών και εφημερίδες. Το Σ.Ε.Α. πρωτοεμφανίστηκε (ιδρύθηκε αρχικά), στη Σμύρνη, πριν τη Μικρασιατική εκστρατεία, σαν μία ανεξάρτητη εθελοντική οργάνωση νεολαίας, με σκοπό τη γαλούχησή τους στα υψηλά ιδανικά της ελληνικής φυλής και του ελληνισμού. Κατά την περίοδο της δικτατορίας (1967-74), το Σ.Ε.Α. ανασυντάχθηκε και αναπτύχθηκε έντονα με προπαγανδιστικές εθνικιστικές αρχές. Το Σ.Ε.Α. από νομικής άποψης, ήταν σωματείο που διέπονταν από τις διατάξεις του Αστικού Κώδικα. Υπήρχε ιεραρχία (αρχηγοί – βαθμοφόροι) και ανάλογα με την ηλικία των νέων κατατάσσονταν σε ομάδες. Από την άποψη επιδιώξεων και σκοπών, ήταν μια οργανωμένη εθνικοπαιδαγωγική προσπάθεια, με στρατιωτική συγκρότηση και προπαίδευση των νέων. Οι σκοποί και οι επιδιώξεις του Σ.Ε.Α. ήταν οι εξής: α) εθνική διαπαιδαγώγηση: γαλούχηση των νέων με τα εθνικά ιδεώδη και ιδανικά, αξίες και αρετές που πηγάζουν από αυτά: πατρίδα, θρησκεία, οικογένεια. β) παιδαγωγικοί στόχοι: καλλιέργεια της πειθαρχίας, διαμόρφωση ολοκληρωμένης προσωπικότητας - χαρακτήρα και σεβασμός προς το συνάνθρωπο. γ) ηθική αγωγή: με σκοπό την καλλιέργεια του ψυχικού και πνευματικού κόσμου των νέων. Δραστηριότητες που αναφέρονται και ανήκουν στα Σ.Ε.Α. είναι εκπαίδευση, αθλητικές διοργανώσεις, παρελάσεις, αναδασώσεις, εκδρομές, κατασκηνώσεις, προσπάθειες περίθαλψης κ.ά. Στις αρχές του 1971 το Σ.Ε.Α. αριθμούσε πάνω από 30000 Ελληνόπουλα – μέλη. Πολλές αρχές και σκοποί των Σ.Ε.Α. έχουν κοινά στοιχεία με αντίστοιχες οργανώσεις νέων σε άλλα δικτατορικά καθεστώτα που έδρασαν σε προηγούμενες περιόδους στην Ευρώπη (ΕΟΝ – στην Ελλάδα του Μεταξά, η balilla – στην Ιταλία του Μουσολίνι και η Hitler jugend – στη Γερμανία του Χίτλερ). Απ' όλα τα προαναφερόμενα προκύπτει ότι σκοπός και προσπάθεια του καθεστώτος ήταν να εντάξει εντέχνως τη νεολαία στα Σ.Ε.Α., με στόχο τον επιτυχή ιδεολογικό έλεγχο, την πειθάρχηση και την ένταξή της μέσα στους κόλπους της δικτατορίας. Τα Σ.Ε.Α. έκλεισαν τον κύκλο τους αμέσως μετά την πτώση του καθεστώτος το 1974 χωρίς να επιτελέσουν πλήρως το σκοπό για τον οποίο προοριζόταν από τους δικτάτορες.

Λέξεις-κλειδιά: Άλκιμοι, δικτατορία 1967-74, νεολαία

Ανέστης Γιαννακόπουλος

Διεύθυνση: ΤΕΦΑΑ, Δ.Π.Θ., Πανεπιστημιούπολη Κομοτηνής, Τ.Κ. 69100

e-mail: agianna@phyed.duth.gr

THE HELLENIC ALKIMON CORPS (H.A.C.) IN GREECE OVER THE JUNTA (1967-1974)

A. Giannakopoulos, E. Albanidis

Democritus University of Thrace, Department of Physical Education and Sport Science, 69100 Komotini

Abstract

The aim of the study was the collection and processing of data on H.A.C. during the dictatorship (1967-74). More specifically will investigate the purpose and activities of H.A.C. and whether the regime's objectives were achieved through these organizations. Sources for the study include forms from the file of Ionas Ioannidis, forms from the file E.L.I.A. (Greek literature and history file), annual editions - S.E.G.A.S. magazine, the series of periodic of 'sport and young', periodically prefectures and newspapers. The H.A.C. first appeared (established originally), in Smyrna, before the Asian campaign, as an independent voluntary youth organization with a view to nurture in the high ideals of the Hellenic race and Hellenism. During the period of dictatorship (1967-74), the H.A.C. has been redrafted and developed strongly with propaganda nationalist authorities. The H.A.C. from a legal point of view, was club which governed by the provisions of the Civil Code. There was hierarchy (leaders - officers) and according to the enlisted young people were classified in groups. From the point of view aspirations and objectives, it was organised national-pedagogical effort, with a military establishment and instruction of young people. The objectives and aspirations of H.A.C. were as follows: (a) National Education: nurturing of young people with the national ideals, values and virtues arising from these: homeland, religion, family. (b) mentoring objectives: cultivation of discipline, shaping integrated personality - character and respect for the fellow human. (c) moral education: with a view to cultivation of psychological and mental world of the youngs. Activities of the H.A.C. include education, sports events, maintaining, afforestation, excursions, children's holiday camps, efforts care e.t.c. At the beginning of 1971 the H.A.C. had more than 30000 young Greek members. Many principles and objectives of the HAC have common elements with their respective organizations of young people in other dictatorial regimes which have acted in previous periods in Europe (EON - in Greece of Metaxa, the balilla - in Italy of Mussolini and by Jugend - in Germany of Hitler's). All the above show that the aim and effort of the regime was to masterly incorporate youth to H.A.C., to achieving a successful ideological control, not and its inclusion within the dictatorship. The H.A.C. completed their cycle immediately after the fall of the regime in 1974 without performing fully the purpose for which was intended by dictators.

Key words: alkimon, dictatorship 1967-74, youth

Anestis Giannakopoulos

Address: Department of Physical Education and Sport, Democritus University of Thrace, University Campus, Komotini, 69100

e-mail: agianna@phyed.duth.gr

ΤΟ ΣΩΜΑ ΕΛΛΗΝΩΝ ΑΛΚΙΜΩΝ (Σ.Ε.Α.) ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΤΗΣ ΔΙΚΤΑΤΟΡΙΑΣ (1967-1974)

Εισαγωγή

Άλκιμος σημαίνει εύρωστος, δυνατός σωματικά, ρωμαλέος, ακμαίος.^{lvi} Το Σώμα Ελλήνων Αλκίμων πρωτοεμφανίστηκε (ιδρύθηκε αρχικά), στη Σμύρνη πολύ πριν τη Μικρασιατική εκστρατεία, σαν μία ανεξάρτητη οργάνωση νεολαίας, παρεμφερής με τον Προσκοπισμό. Την περίοδο της χούντας των Συνταγματαρχών το Σώμα Ελλήνων Αλκίμων επανασυντάχθηκε και αναπτύχθηκε έντονα με προπαγανδιστικές εθνικιστικές αρχές παραγκωνίζοντας και αυτόν τον Προσκοπισμό.^{lvii} Οργανώσεις νέων παρόμοιες με τα ΣΕΑ συναντούμε σε άλλα ευρωπαϊκά καθεστώτα και εγχώριες καταστάσεις.

Κατάταξη Αλκίμων

Το Σ.Ε.Α. από νομικής άποψης, ήταν σωματείο που διέπονταν από τις διατάξεις του Αστικού Κώδικα.^{lix} Ήταν μια οργάνωση που δρούσε παράλληλα με τον προσκοπισμό αλλά δεν υπήρχαν κοινές δράσεις, εκδηλώσεις και σχέσεις μεταξύ τους. Σε έγγραφο του Υπουργείου Εθνικής

Παιδείας, με θέμα «Περί εγγραφής των μαθητών εις ΣΕΑ», αναφέρεται: «κατόπιν του υπ. Αριθ. 19222/1968 εγγράφου του κ. Προέδρου περί εγγραφής της μαθητιώσης νεολαίας εις τα Σώματα Ελλήνων Αλκίμων...»^{lx} γίνεται αναφορά, παροτρύνοντας ουσιαστικά τους μαθητές στην εγγραφή τους στα ΣΕΑ. Επίσης με την υπ. Αριθμ. 6125/30-1-73 Δ/γίν του ΥΠΕΠΘ με θέμα «Δραστηριότητες των εκπ/κων εις ΣΕΑ», αναφέρεται: « στόχοι των ΣΕΑ γυμναστές ν' αναλάβουν την οργάνωση μονάδων ΣΕΑ οργάνωση αγώνων»^{lxi} αναφέρεται, ιδιαίτερα σε Γυμναστές και να διοργανώνουν αγώνες όπως: τοπικούς Λαϊκούς αγώνες κλασικού αθλητισμού,^{lxii} αγώνες ανωμάλου δρόμου,^{lxiii} λαμπαδηδρομίες.^{lxiv}

Ιεραρχία – σήμα της οργάνωσης

Υπήρχε η παρακάτω ιεραρχική δομή στα ΣΕΑ που περιελάμβανε τους εξής βαθμούς: Γενικός αρχηγός, Γενικός υπαρχηγός, Περιφερειακός αρχηγός, Τοπικός αρχηγός, Τοπικός υπαρχηγός, Διοικητής, Υποδιοικητής, Δόκιμος, Ομαδάρχης, Στοιχειάρχης, Άλκιμος Γ,Β,Α τάξης. «Εμβλημα του Σώματος καθιερούται η Τρίφλογος δάς υπονοούσα τας τρεις αρετάς: Ζωτικότητα, Ορμή, Δράσιν» και περιβαλλομένη υπό στεφάνου εκ δάφνης.^{lxv}

Δραστηριότητες

α) Εκπαίδευση. Γινόταν εκπαίδευση των μελών (αξιωματούχων) των Σ.Ε.Α. ώστε να παρέχεται σε αυτούς ενιαίο πνεύμα δράσεων.^{lxvi} β) Αθλητικές εκδηλώσεις. Διοργανώνονταν αθλητικές δραστηριότητες σε τοπικό ή περιφερειακό επίπεδο. Οι εκδηλώσεις περιελάμβαναν αγώνες αθλοπαιδιών, κλασικού αθλητισμού, αγώνες πιγκ-πόγκ, σκάκι, λαμπαδηδρομίες και προγράμματα χορών.^{lxvii} Οι χοροί χρησιμοποιούνταν εξαιτίας της χαράς που προσέφεραν, μέσα στο πλαίσιο της ηθικής εκπαίδευσης και παραπέμποντας στην αρχαιότητα (όπως αναφέρει ο Πλάτωνας)^{lxviii}, απ' όπου είχαν εμπνευστεί οι δικτάτορες. Οι λαμπαδηδρομίες που είχαν κι αυτές τις ρίζες τους στην Αρχαία Ελλάδα, ξεκίνησαν ως νυχτερινές θρησκευτικές τελετές, αλλά γρήγορα μετατράπηκαν σε ομαδικά αγωνίσματα. Συμμετείχαν τμήματα των Σ.Ε.Α. σε αθλητικές εκδηλώσεις (κλασικού αθλητισμού και παρουσιάσεις ασκήσεων γυμναστικής) που διοργανώνονταν από περιφερειακές διευθύνσεις Μέσης Εκπαίδευσης (Παναθηναϊκό Στάδιο).^{lxix} Με τις διοργανώσεις αγώνων μεταξύ των Αλκίμων, το καθεστώς επιδίωκε τη μεγαλύτερη δυνατή μαζικοποίηση της αθλητικής δραστηριοποίησης των νέων. Τους ίδιους στόχους είχε το Μεταξικό καθεστώς για τη νεολαία, δημιουργώντας κατ' αρχήν μια πλατιά αθλητική βάση και στη συνέχεια, ως φυσική συνέπεια, τη συμμετοχή τους σε πανελλήνιους αγώνες.^{lxx} γ) Προσπάθειες περίθαλψης. Τμήματα των Σ.Ε.Α. της πρωτεύουσας (Μάιος 1967), διέθεσαν δέματα με ρουχισμό για τους πληγέντες συνανθρώπους από το σεισμό στις περιφέρειες της Ηπείρου και της Δυτ. Θεσσαλίας.^{lxxi} δ) Κατασκηνώσεις. Συμμετείχαν τμήματα των Σ.Ε.Α. σε κατασκηνώσεις που γινόταν σε κοντινές αποστάσεις από την έδρα τους. Έτσι τμήματα από την πρωτεύουσα, κατασκήνωσαν για 15 μέρες στο Λουτράκι,^{lxxii} στους Αγ. Αποστόλους^{lxxiii} και στα Μέγαρα.^{lxxiv} Στα πλαίσια των κατασκηνώσεων γινόταν η εκπαίδευση των νέων σε εφαρμογές προγραμμάτων αγωγής και τήρησης κανονισμών. Υπήρχαν στο εβδομαδιαίο πρόγραμμα ώρες εκπαίδευσης σε ασκήσεις ακριβείας, σκοποβολής και κολύμβησης.^{lxxv} Παρεμφερής ήταν η εκπαίδευση των νέων της ΕΟΝ, όπου στις κατασκηνωτικές περιόδους, οι επιδιωκόμενοι σκοποί ήταν η σφυρηλάτηση του χαρακτήρα, η ανάπτυξη των ατομικών και κοινωνικών αρετών, η αγάπη προς τη φύση, η πειθαρχία και η προσφορά προς το σύνολο. στ) Εκδρομές. Στα πλαίσια συγκέντρωσης και εξετάσεων προαγωγής αξιωματούχων στην πρωτεύουσα (αρχές του 1971), διοργανώθηκε εκπαιδευτική εκδρομή σε θέατρα, ιστορικούς τόπους μαχών και νικών των Ελλήνων στην Πελοπόννησο (Κόρινθο, Δερβενάκια, Ναύπλιο, Επίδαυρο).^{lxxvi} Διοργανώθηκε Αλκιμική γιορτή στις Θερμοπύλες (Οκτώβριος 1972), όπου συμμετείχαν τμήματα των ΣΕΑ Δυτικής Αττικής και της γύρω περιοχής.^{lxxvii} Όλες οι παραπάνω επισκέψεις και γιορτές που έγιναν σε τόπους ιερούς για τους Έλληνες, δείχνουν την προσπάθεια από την πλευρά των διοικούντων των ΣΕΑ προς τους νεώτερους, να τους υπενθυμίσουν με απτά παραδείγματα τον ηρωισμό, την φιλοπατρία και την αυτοθυσία των γενναίων προγόνων.

Ρόλος των Σ.Ε.Α.

Το δικτατορικό καθεστώς το 1968, με σκοπό την χάραξη ειδικής πολιτικής, είχε δημιουργήσει τη Διεύθυνση Νεότητας, ένα ειδικό τμήμα υπό τον «πρωθυπουργό» Παπαδόπουλο. Μέσω αυτού του τμήματος, είχε γίνει προσπάθεια αποπροσανατολισμού, αδρανοποίησης και τελικά προσεταιρισμού των νέων, σε ΣΕΑ όπου θα υπήρχε καθοδήγηση, συντονισμός και πλήρης έλεγχος.^{lxxviii} Την οργάνωση των ΣΕΑ είχε αναλάβει ο Κων/νος Πλεύρης.^{lxxix} Είχαν δοθεί μεγάλα κονδύλια μέσω της Γ.Γ.Α. για την επίτευξη αυτού του σκοπού.^{lxxx} Τα ΣΕΑ κατά τη διάρκεια της δικτατορίας, διέθεταν στα μέλη του στρατιωτικές στολές – με πολλές ομοιότητες με τις στολές της ΕΟΝ – όπλα, περιβραχιόνια Αλκιμονομίας – όμοια με αυτά της ΕΣΑ- και γκλόπς. Τα παραπάνω δείχνουν επίσης κάποιους από τους σκοπούς του καθεστώτος όπως οργάνωση, στρατιωτική συγκρότηση και προπαίδευση νέων.^{lxxxi}

Επίλογος

Η δικτατορία των Συνταγματαρχών είχε ένα κοινό ιδεολογικό υπόβαθρο με όλα τα καθεστώτα που έδρασαν στην Ευρώπη τα προηγούμενα χρόνια, της Γερμανίας του Χίτλερ, της Ιταλίας του Μουσολίνι και την ΕΟΝ του Μεταξά. Είχαν εφαρμόσει όλα σχεδόν την ίδια πολιτική όσο αφορά την Φυσική Αγωγή, τον αθλητισμό και την νεολαία. Στην Ελλάδα την περίοδο 1967-74, ανασυντάχθηκε σε εθνικό επίπεδο το ΣΕΑ, οργανώθηκε με δραστηριότητες που αφορούσαν την εκπαίδευση (στρατιωτική και πολιτική) της νεολαίας, δημιουργήθηκαν προγράμματα και δράσεις αθλητικού περιεχομένου. Το στρατιωτικό πνεύμα και η σωματική αγωγή ήταν στοιχεία στα οποία βασιζόταν η οργάνωση και ο προγραμματισμός για την οργανωμένη νεολαία της εποχής. Έγιναν προσπάθειες μέσω του Υπουργείου Παιδείας, των εκπαιδευτικών και ιδιαίτερα των Γυμναστών, να μνηθούν και να ενσωματώσουν όσο το δυνατό περισσότερους νέους στα ΣΕΑ. Έτσι έφτασαν στις αρχές του 1971 οι εγγεγραμμένοι Άλκιμοι να αριθμούν πάνω από 30000 μέλη σε όλη την Ελλάδα. Στην πρωτεύουσα του κάθε νομού της χώρας λειτουργούσε τουλάχιστο ένα τμήμα Αλκίμων, ενώ σε πολλούς νομούς αναφέρονται λειτουργίες αντίστοιχων τμημάτων και σε μεγάλες πόλεις των νομών.^{lxxxii} Η πολιτική της δικτατορίας των συνταγματαρχών δεν στόχευε ιδιαίτερα σε μακροπρόθεσμα κέρδη με τη χειραγώγηση της νεολαίας, τους εν δυνάμει πολίτες. Οι οποιοσδήποτε προσπάθειες βελτίωσης των πολιτιστικών τεκτενομένων αποσκοπούσαν στον έλεγχο και τη στέρηση της ελευθερίας, χωρίς να προσδίδουν ευεργετικές σκοπιμότητες. Τα ΣΕΑ αμέσως μετά την πτώση του καθεστώτος το 1974 άρχισαν να φθίνουν αριθμητικά και οργανωτικά. Μετά λίγα μόλις χρόνια διαλύθηκαν οριστικά.

Βιβλιογραφία

- ⁱ . Ηράκλειτος, *Αποσπάσματα*, DK 53, 80.
- ⁱⁱ . Kirk, Geoffrey S., Raven, John E., Schofield, Malcolm: *Οι προσωκρατικοί φιλόσοφοι*. Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης, Αθήνα ⁴2001, σελ. 201.
- ⁱⁱⁱ . Τσέλλερ, Έντουαρντ, Νέσλε, Βίλχελμ: *Ιστορία της Ελληνικής Φιλοσοφίας*. Εστία, Αθήνα ¹³1980, σελ.25.
- ^{iv} . Νίτσε, Φρίντριχ, Βίλχελμ: *Η φιλοσοφία στην τραγική εποχή των ελλήνων*. Εκδοτική, Θεσσαλονίκη ¹1993, σελ.37-38.
- ^v . Νίτσε: *Φιλοσοφία*, σελ.37-39 & Ηράκλειτος, *Αποσπάσματα*, DK 126, 91, 80, 51, 53, 30, 10, 8 & Αξελός, Κώστας: *Ο Ηράκλειτος και η Φιλοσοφία*. Εξάντας, Αθήνα, 1974, σελ. 47.
- ^{vi} . Deleuze, Gilles: *Ο Νίτσε και η Φιλοσοφία*. Πλέθρον, Αθήνα, 2002, σελ.83.
- ^{vii} . Νίτσε, Φρίντριχ, Βίλχελμ: *Η γέννηση της τραγωδίας*. Νησίδες, Θεσσαλονίκη, 2005, σελ.57 & Kaufmann, Walter: *Nietzsche: Philosopher, Psychologist, Antichrist*, Princeton University Press, New Jersey ⁴1974, p.128-9.
- ^{viii} . Νίτσε, Φρίντριχ, Βίλχελμ: *Κείμενα για την Ελλάδα*. Θεσσαλονίκη, Βάνιας, ¹2008, σελ.239.
- ^{ix} . Νίτσε: *Κείμενα*, σελ.109.
- ^x . Νίτσε: *Κείμενα*, σελ.98-100.
- ^{xi} . Νίτσε, Φρίντριχ, Βίλχελμ: *Ανθρώπινο πολύ ανθρώπινο*. Τόμος Β', Εκδοτική, Θεσσαλονίκη, 1996, σελ.22.
- ^{xii} . Νίτσε: *Κείμενα*, σελ.99.
- ^{xiii} . Νίτσε, Φρίντριχ, Βίλχελμ: *Ανεπίκαιροι στοχασμοί*. Εκδοτική, Θεσσαλονίκη, 1996, σελ.255-258.
- ^{xiv} . Νίτσε: *Κείμενα*, σελ.108, 110.
- ^{xv} . Daqing, Wang : "On the Ancient Greek αγών", in *2 Procedia Social and Behavioral Sciences* (2010), 6805–6812, p.6806.
- ^{xvi} . Νίτσε, Φρίντριχ, Βίλχελμ: *Η γέννηση της φιλοσοφίας στα χρόνια της ελληνικής τραγωδίας*. Μάρη & Κορόντζη, Αθήνα ³1975, σελ. 16.
- ^{xvii} . Μουρατίδης, Ιωάννης: *Εισαγωγή στην Αρχαία Ελληνική Φιλοσοφία. Θέματα Φιλοσοφίας Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού*. Πλάτων, Θεσσαλονίκη 2007. σελ.244.
- ^{xviii} . Μπενιέ, Ζαν, Μισέλ: *Ιστορία της νεωτερικής και σύγχρονης φιλοσοφίας*. Καστανιώτη, Αθήνα ¹2001, σελ.451.
- ^{xix} . Γκουλιώνης Θέμος: *Αθλητισμός, ένας έρωτας αλλιώτικος*, Ατραπός, Αθήνα 2001, σελ.125.
- ^{xx} . Νίτσε: *Κείμενα*, σελ.239 & Acampora, Christa Davis: "Nietzsche's Agonal Wisdom", in: *35 International Studies in Philosophy* 3 (2003), 205-222, p. 207.
- ^{xxi} . Acampora: "Nietzsche's", p.210.
- ^{xxii} . Nietzsche, Friedrich: *Schopenhauer as Educator*, Henry Regnery, Chicago 1965, p.59-82.
- ^{xxiii} . Νίτσε: *Κείμενα*, σελ.115. & Kretchmar, Scott: *Practical philosophy of sport and physical activity*, Human Kinetics, Champaign ²2005, p. 108.
- ^{xxiv} . Νίτσε: *Γέννηση*, σελ.61-4.
- ^{xxv} . Πλάτων, *Πολιτεία*, Δ. 441e-442a & Δεσποτόπουλος, Κωνσταντίνος: «Η δομή της ορθής πολιτείας», στο: Ανδριόπουλος, Δημήτρης : *Πλάτων: Οντολογία-Γνωσιοθεωρία-Ηθική-Πολιτική-Φιλοσοφία της Γλώσσας-Αισθητική*. Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης-Υπηρεσία Δημοσιευμάτων, Θεσσαλονίκη 2002, σελ. 97.
- ^{xxvi} . Αλμπανιδής, Ευάγγελος: *Ιστορία της Άθλησης στον αρχαίο Ελληνικό κόσμο*. Σάλτο, Θεσσαλονίκη 12004, σελ.234-8.
- ^{xxvii} . Γογγάκη, Κωνσταντίνα: *Οι αντιλήψεις των αρχαίων Ελλήνων για τον αθλητισμό*. Τυπωθήτω-Γιώργος, Δαρδανός, Αθήνα ¹2003, σελ. 343 & Αλμπανιδής: *Ιστορία*, σελ.234.
- ^{xxviii} . Νίτσε, Φρίντριχ, Βίλχελμ: *Χαρούμενη επιστήμη*. Νησίδες, Θεσσαλονίκη, 2004, σελ.163. & Jackson, Liz: "Nietzsche and the paradox of postmodern education", in: *38 Philosophical Studies in Education* (2007), 51-9, p.55.
- ^{xxix} . Hillesheim, James : "Suffering and Self-Cultivation: The Case of Nietzsche", in: *36 Educational Theory* 2(1986), 171-178, p.171 & Νίτσε: *Στοχασμοί*, σελ.21.
- ^{xxx} . Νίτσε, Φρίντριχ, Βίλχελμ: *Μαθήματα για την παιδεία*. Printa, Αθήνα ⁴2006, σελ.127-131.
- ^{xxxi} . Νίτσε, *Μαθήματα*, σελ.125-127.
- ^{xxxii} . Νίτσε: *Κείμενα*, σελ.116.
- ^{xxxiii} . Παπακυριάκου, Ευάγγελος: *Φιλοσοφία Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού*. Καρανάση, Αθήνα ¹1985, σελ.113 & Νίτσε: *Κείμενα*, σελ.107-110.
- ^{xxxiv} . Papalas, Anthony J.: "Boy Athletes in Ancient Greece", in: *XVII Stadion*, 2 (1991), 165-192, p. 173.
- ^{xxxv} . Ξενοφώντας, *Ελληνικά*, 4.1.40. & Πλουτάρχου, *Αγησίλαος*, 13.3.
- ^{xxxvi} . Πausaniou, *Ελλάδος Περιήγησις*, VI, 2, 10.
- ^{xxxvii} . Moller, Herbert: "The Accelerated Development of Youth: Beard Growth as a Biological Marker", in: *29 Comparative Studies in Society and History*, 4 (1987), 748-762, p. 749.
- ^{xxxviii} . Frisch, Peter: "Die Klassifikation der Paides bei den Griechischen Agonen", in: *75 ZPE* (1988), 179–185, p. 183.
- ^{xxxix} . Ευστάθιος, σχ. στον Όμηρο, I1. V 550: «λέγεται δέ ἡ βῆ ἢ πρώτη τε τρίχων σι τῶν αἰ δοίων».
- ^{xl} . Frisch: "Die Klassifikation", σελ. 183.
- ^{xli} . Crowther, Nigel B.: "The Age-Category of Boys at Olympia", in: *42 Phoenix*, 4 (1988), 304-308, p 305-6.
- ^{xlii} . Πausaniou, *Ελλάδος Περιήγησις*, VI, 2, 10-11.
- ^{xliiii} . Αριστοτέλους, *Πολιτικά*, 8.4.1-2.

- ^{xliv} Gardiner Norman E.: *Greek Athletic Sports and Festivals*, London 1910, p. 271. Harris, H.: *Greek Athletes and Athletics*, Bloomington & London 1964, p. 154. **Ebert**, Joachim: **Griechische Epigramme auf Sieger an gymnischen und hippischen Agonen**, Berlin 1972, p. 78.
- ^{xlv} Αλμπανίδης, Ευάγγελος: *Ιστορία της Άθλησης στον Αρχαίο Ελληνικό Κόσμο*. Θεσσαλονίκη 2004, p. 93-4.
- ^{xlvi} Μουρατίδης, Ιωάννης: *Ιστορία Φυσικής Αγωγής*, Θεσσαλονίκη 1990, p. 393-4.
- ^{xlvii} Papalas: "Boy Athletes", 173.
- ^{xlviii} Appel, Wlodzimierz: "Ein Textvorschlag zu der Ephesischen Inschrift I.K. 16, Nr. 2072", in: 92 *ZPE* (1992), 179-180, p. 179-80. Klee, Theophil: *Zur Geschichte der gymnischen Agone an den griechischen Festen*, Leipzig-Berlin 1918, p. 48.
- ^{xlix} Kennell, Nigel M.: "Age Categories and Chronology in the Hellenistic Theseia", in: 53 *Phoenix*, 3/4 (199), 249-262, p. 255.
- ⁱ Αλμπανίδης: *Ιστορία της Άθλησης*, 296-7.
- ⁱⁱ Πλάτωνος, *Νόμοι*, Ζ. 788d – 789a.
- ⁱⁱⁱ Αριστοτέλους, *Πολιτικά*, 1338b – 1339a.
- ⁱⁱⁱⁱ Αριστοτέλους, *Πολιτικά*, 1337b.
- ^{lv} Ο κατάλογος προέρχεται από τον δικτυακό τόπο του *Ιδρύματος Μείζονος Ελληνισμού* στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <http://www.ime.gr/olympics/ancient/gr/db.html> με ημερομηνία ανάκτησης 5/5/2011.
- ^{lv} Για την παιδική περίοδο βλ. Knab, Rudolph: *Die Periodoniken*. Ares Publishers Inc. Chicago 1980, p. 8.
- ^{lvi} Φιλοστράτου, *Γυμναστικός*, 28, 29, 30, 31-35.
- ^{lvii} Χαράλαμπος Συμεωνίδης, Γιώργος Ξένης, Ασημάκης Φλιάτουρας: *Λεξικό Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας*, ΥΠΕΠΘ, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Α', Β', Γ' Γυμνασίου, ΟΕΔΒ 2010, σελ. 32, άλκιμος, -ίμη, -ίμιον, επίθετο.
- ^{lviii} <http://el.wikipedia.org/>
- ^{lix} Περιοδικό «*Έβρος*», Δελτίο Νομαρχίας Έβρου, Κλώθος Παναγιώτης: *Σώμα Ελλήνων Αλκίμων*, τεύχ. 4^ο, έτος 1^ο, Νοε-Δεκ. 1971, σελ. 27
- ^{lx} «Προς άπαντα αρχηγεία Σ.Ε.Α.», στο Ε.Λ.Ι.Α., φάκ. Βίλλας Πέτρος Σ.Ε.Α. Α.Ε. 24/97
- ^{lxi} «Δραστηριότητες εκπ/κων στα ΣΕΑ», στο ΓΑΚ Αλεξ/πολης, Φ. 3, ΑΒΕ 173
- ^{lxii} «Συγκρότηση Τοπικής Επιτροπής Λαϊκών Αγώνων», στα ΓΑΚ Αλεξ/πολης, Φ. 112, ΑΒΕ 249
- ^{lxiii} «Διεξαγωγή ανωμάλου δρόμου», στα ΓΑΚ Αλεξ/πολης, Φ. 112, ΑΒΕ 249
- ^{lxiv} «Λαμπαδηδρομία» & «Εξωσχολική ζωή μαθητών», στο ΓΑΚ Αλεξ/πολης, Φ. 16, ΑΒΕ 210
- ^{lxv} Καταστατικό Σ.Ε.Α., άρθρο 21, στο Ε.Λ.Ι.Α., φάκ. Βίλλας Πέτρος Σ.Ε.Α. Α.Ε. 24/97
- ^{lxvi} Περιοδικό «*Αθλητισμός και Νιάτα*», τεύχ. 3, Μάρτιος 1971, σελ. 76.
- ^{lxvii} Περιοδικό «*Αθλητισμός και Νιάτα*», τεύχ. 3, Μάρτιος 1971, σελ. 77.
- ^{lxviii} Πλάτων: *Νόμοι*, 673a, 803e.
- ^{lxix} Περιοδικό «*Αθλητισμός και Νιάτα*», τεύχ. 6, Ιούνιος 1971, σελ. 56.
- ^{lxx} Περιοδικό «*Η Νεολαία*» αρ. 6 (1938), σελ. 206-207.
- ^{lxxi} «Προσπάθειες περίθαλψης», στο Ε.Λ.Ι.Α., φάκ. Βίλλας Πέτρος Σ.Ε.Α. Α.Ε. 24/97
- ^{lxxii} «Κατασκηνώσεις Σ.Ε.Α.», στο Ε.Λ.Ι.Α., φάκ. Βίλλας Πέτρος Σ.Ε.Α. Α.Ε. 24/97
- ^{lxxiii} Περιοδικό «*Αθλητισμός και Νιάτα*», τεύχ. 10, Οκτώβριος 1971, σελ. 53.
- ^{lxxiv} Περιοδικό «*Αθλητισμός και Νιάτα*», τεύχ. 11, Νοέμβριος 1971, σελ. 29.
- ^{lxxv} Λεντάκης, Ανδρέας: *Παρακρατικές οργανώσεις και 21^η Απριλίου*, Αθήνα 1975, σελ. 362
- ^{lxxvi} Περιοδικό «*Αθλητισμός και Νιάτα*», τεύχ. 2, Φεβρουάριος 1971, σελ. 41.
- ^{lxxvii} Περιοδικό «*Αθλητισμός και Νιάτα*», τεύχ. 22, Οκτώβριος 1972, σελ. 45.
- ^{lxxviii} Ζορμπαλάς, Σταύρος: *Ο Νεοφασισμός στην Ελλάδα (1967-1974)*, Σύγχρονη εποχή, Αθήνα, 1978, σελ. 356.
- ^{lxxix} Ο Κων/νος Πλευρης ίδρυσε την κίνηση της 4^{ης} Αυγούστου και εξέδωσε ένα μικρό βιβλίο με τίτλο «*Αντιδημοκράτης*» (1965) όπου αναπτύσσει νεοφασιστικές και ρατσιστικές απόψεις. Βλ. Μελετόπουλος Μελέτης: *Η δικτατορία των συνταγματαρχών, Κοινωνία – Οικονομία – Ιδεολογία*, Αθήνα 2000, σελ. 276-277 & Ο Κων/νος Πλευρης ήταν συνεργάτης και κουμπάρος του Ι. Λαδά, γνωστός για τις εθνικιστικές του απόψεις, Λεντάκης Ανδρέας: *Παρακρατικές οργανώσεις της 21^{ης} Απριλίου*, Αθήνα 1975, σελ. 107.
- ^{lxxx} Ζορμπαλάς, *Ο Νεοφασισμός*, σελ. 361. Ενδεικτικό γεγονός η διάθεση μέσω της Γ.Γ.Α. 35000000 δρχ. για τα ΣΕΑ.
- ^{lxxxii} Λεντάκης: *Παρακρατικές*, σελ. 364.
- ^{lxxxii} Περιοδικό «*Αθλητισμός και Νιάτα*», τεύχ. 7, Ιούλιος 1971, σελ. 29.